

Kupiškėnų užuovėja – šeimos ūkis

Prieš penkerius metus, iš tėvo, Kupiškio rajone, perėmęs mišrų ūkį, 37 –erių metų Valentas Čemerys buvo vienas pirmųjų jaunųjų ūkininkų, pasinaudojusių Europos Sąjungos (ES) parama, įdiegęs savo ūkyje naujausias technologijas. Žemdirbio duonos kartu ragauti ryžosi ir žmona Neringa.

Čemerių ūkį sudaro beveik 150 ha žemės; pusė jos – sava. Ūkininkai sėja rugius, kviečius, kvietrugius, miežius, avižas. Laiko 11 melžiamų karvių. Pasak ūkininko, pavyko atsižvelgti ant kojų: bankams gražino dalį paskolų, pirko žemės.

■ **Antanas SKARDŽIUS**

Nulipdė tvartą iš molio

Rimtoji V.Čemerio pažintis su žemės ūkiu prasidėjo prieš 14 metų talkinat tėvui. Šis sugrąžintoje savo ir žmonos žemėje ėmė kloti dabartinio ūkio pamatus.

Pradžią buvo sunki. Augančiam ūkiui reikėjo geresnės technikos. Gauti paramą, tuomet, niekas nė nesvajojė. Ėmė iš banko paskolą, nusipirko traktorių „Belarus“. **»2 PSL.**

Prie modernaus traktoriaus vairo sėda ne tik Valentas Čemerys, bet ir žmona Neringa.

ANTANO SKARDŽIAUS NUOTR.

■ Numeryje:

Jonas Mačiukevičius
Po apkaltos /2 psl.

■ „ŠALTINIO“ SVETAINĖ

Seimo narys Jonas Jagminas: „Esame Europos galulaukėje...“ /6 psl.

■ KĄ RAŠĖ „ŠALTINIS“ 1938 M.

ŠALTINIS /8 psl.

LIETUVOS ISTORIJA KRAŠČIŲ ŽEMĖS ŪKIO IŠVYSTA

■ NAUDINGI PATARIMAI

Mityba rudenį /8 psl.

Gelbėja lietuviškas žąsis

■ **Antanas SKARDŽIUS**

Atgaivino lietuvišką veislę

Tik keliose šalies vietose galime išvysti senosios lietuviškos veislės žąsų pulką. Šie grakštūs lyg gulbės paukščiai, plėtojant pramonę, atsidadė ties išnykimo riba. Kaip išsaugoti lietuvišką vištinių žąsų veislę, susirūpinta atkūrus Nepriklausomybę. Mūsų grynaveislių sparnuočių teko ieškoti Pamaskvės genofondo fermoje. Iš 200 kiaušinių išperinta beveik 100 žąsiukų, taip Lietuvoje pradėtas šios veislės atkūrimas.

Džiugios žinios sulaukėme 1995 metais: išgelbėtos lietuviškos žąsys, žemaitukai, stambieji žemaitukai, Lietuvos sunkieji arkliai, šemieji ir baltnugariai galvijai, vietinės šiuurkščiavilnės avys, Lietuvos vietinės kiaulės, įtrauktos į Pasaulio žemės ūkio gyvūnų įvairovės duomenų banką.

Dabar vasarą šalyje auginama beveik 9 tūkst. vištinių žąsų, bet genofonde užregistruoti tik 335 saugomi paukščiai. **»3 PSL.**

Patyręs paukščių augintojas A.Bielinis nori išsaugoti lietuviškus naminius paukščius.

AUTORIAUS NUOTR.

Pagalba maistu

Žemės ūkio ministerijoje buvo susirinkę labdaros organizacijų – Caritas, Maisto banko, Raudonojo kryžiaus – atstovai aptarti maisto produktų, skiriamų įgyvendinant Europos Sąjungos Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims programą, sąrašą. Lietuvos organizacijos, įgyvendindamos šią programą, 2010 metais pagalbą maistu suteiks 538 tūkst. šalies gyventojų.

„Svarbiausia šiandien apsitarti, kokiais maisto produktais šiemis žmonėms galėtume padėti, nes jų skaičius kitais metais tikriausiai nemažės“, – teigė susitikime dalyvavęs žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius. 2011 m. Lietuvai pagal šią programą numatyta skirti 26,9 mln. litų ES lėšų.

Kaip pabrėžė Lietuvos Caritas generalinis direktorius kunigas Robertas Grigas, jų organizacija dalija didžiąją dalį paramos – net 370 tūkst. žmonių. Svarbiausia, anot kunigo, išlaikyti panašų prekių asortimentą, kuris dauguma žmonių išties ten-

kina, ir panašų dalijamų maisto produktų kiekį.

2010 metais gyventojams buvo dalijami 11 rūšių maisto produktai, tokie kaip kvietiniai miltai, manų kruopos, ryžiai, grūdų dribsniai.

Maisto banko direktorė Deimantė Žebrauskaitė akcentavo, kad visuomenės sluoksnis, prašantis paramos, yra pakitęs: „Vis dažniau ateina vidurinį sluoksnį atstovaujantys žmonės, o ir jų amžius, pastebime, vis jaunesnis. Noriu pabrėžti, kad apie 33 proc. žmonių, kuriems mūsų organizacija dalija paramą (viso jų – apie 57 tūkst.), yra neseniai darbo netekę žmonės, kurie anksčiau su sunkumais nebuvo susidūrę“.

Paramą maisto produktais gali gauti gyventojai, kurių pajamos vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui neviršija 525 litų per mėnesį. Norintys gauti paramą maisto produktais, turi pateikti prašymą vietos seniūnijos socialiniam darbuotojui arba kreiptis į savo savivaldybės Socialinės rūpybos skyrių.

„Šaltinio“, ŽŪM inf.

SAVAITĖS AIDAI

Po apkaltos

Jonas MAČIUKEVIČIUS

RAŠYTOJAS

Diena po dviejų Seimo narių apkaltos išaušo niūri. Ji buvo tokia pat, kaip ir vakarykštė – ji buvo vėjuota, apniūkusi, lygiai kaip vakar purškė lietus, bet žmonės buvo labiau susigūžę, daugiau suirzę, prie vienu ir kitų vartelių aptarinėjo vakarykščią dieną, lyg tie varteliai, tas kiemas ir laipteliai į savo namą būtų vienintelė vertybė, kuria dar galima pasikliauti.

... – Ačiū Dievui, dar šiaip ne taip nuklebekšnoju iki bažnyčios, pasimeldžiu ir pasidaro ramiau...

... – Būčiau jaunesnis, ir aš dumčiau į kokią nors Angliją...

Išgirdau tokias dvi pokalbių nuotrupas. Ir iš jų buvo aišku, kad per vieną dieną Lietuva tapo dar labiau paniekinta, pažemin-

ta, lyg ir niekam nereikalinga. Visą apkaltą ir pareiškimus jos Seimo salėje ir televizijų laidose atidžiai stebėjau. Be abejo, Seimo narių sprendimas vieną Konstituciją ir priesaiką šiurkščiai pažeidusį seimūną pašalinti, o kitą palikti Seime – sveiku protu nesuprantamas dalykas. Bet aš noriu kalbėti ne apie tai. Gal pats Seimas „pasileis“, išsivaikščios po savo kaimus ar spruks į užsienius (kai kurie Seimo nariai tokius atviravimus pagarsino), gal rinksime naują Seimą (bet žmonės beveik vieningai šaukia, kad daugiau balsuoti neis)? Bet jeigu išrinksime naują Seimą, ar jis bus kitoks (daugelis politinių komentatorių vieningai komentuoja, kad dabartinė vis labiau aštrinama sumaištis naudinga būsimeis Garliavos populistams, juk ne be reikalo taip puolama teisė-

sauga, „propaguojuamas“ teisinis nihilizmas, ką „spalvotai“ parodė ir apkaltos procesas). Seimo reitingai seniai buvo labai žemi, neretai pasigirdavo žodis „išvaikyti“. O po apkaltos iš pačių seimūnų išgirdau, kad „įbridome į tokį mėšlą, iš kurio ilgai neišsikaptysime“. O štai Arūnas Valinskas, dar kartą atsiprašęs, kad į valdžios olimpą atvedė tokius niekalus ir, deja, jų pagalba „prikakojo šūdo virš galvos“, vadinasi, nėra kitos išeities, kaip išsiskirstyti. Beje, apkaltos dieną nuo Seimo mikrofonų skambėjo, kad banditas Henrikas Daktaras – šventasis, palyginti su premjeru A. Kubiliumi ir Krašto apsaugos ministru R. Juknevičiene, kad Vyriausybė, imdama paskolas už nerealiai didelius procentus, sumažinusi algas ir pensijas, nuskurdino ne tik dabartinę, bet ir ateities Lietuvą. Dar blogiau – vienoje televizijos laidoje tie patys Seimo nariai porino, kad ruošiamas sąmokslas prieš tautą, pertvarkant elektros tinklus, statant atominę elektrinę, kiti atsargiai stengėsi įgelti Prezidentei, treči – Konstituciniam Teismui. Tuoj pat DELFI portale premjeras V. Kubilius tokias šnekas ir tokius veiksmus pavadino „fariziejiskais“.

Norėdamas daugiau išsiaiškinti apie fariziejus, perskaičiau arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus straipsnį „Fariziejus dvasia“, kuriame sakoma: „Fariziejiskumas yra tarp politikų. Tarpusavyje konkuruojančios partijos neranda viena apie kitą geresnio žodžio, o tik priekaištus ir smerkimus (...). Fariziejiskumas yra tarsi greitai plintanti pavojinga liga. Ji kyla iš žmo-

gaus dvasinio aklumo – nesugebėjimo objektyviai vertinti nei savęs, nei kitų. Fariziejiskumas sukuria tokią slogią atmosferą, kad normaliam žmogui norisi bėgti tolyn nuo visų fariziejų“.

Taiklius epitetus parenka premjeras. O „fariziejai“ vis pasakoja, kad Seime seniai vieni už kitus balsuoja, nelanko posėdžių, ne atostogų metu atostogauja, štai Kęstutį Glavecką net Aliaskoje ištiko širdies priepuolis. Girdi, būta: Seime girti šlitinėjo, klastojo prabangių automobilių nuomos sutartis, ėmė didžiulius „kanceliarinius“ pinigus, žmones juokino šokdami įvairiuose komercinių televizijų programose, papildomų pinigų prasimanė studentams skaitydami paskaitas, ruošdami strateginius projektus (ko neleidžia Konstitucija).

“ O štai Arūnas Valinskas, dar kartą atsiprašęs, kad į valdžios olimpą atvedė tokius niekalus ir, deja, jų pagalba „prikakojo šūdo virš galvos“, vadinasi, nėra kitos išeities, kaip išsiskirstyti.

Gana. „Kuo tolyn nuo visų fariziejų“. Pasičiupau dvylikto-kės rašinį „Kas man yra Tėvyne“. Moksleivė rašo: „Mintimis bėgu į priekį, svajoju, kuo galėčiau būti, ką veikti, kas man patiktų, kas priktų. Pasidžiaugiu, kad esu laisva rinktis, kad gyvenu demokratinėje valstybėje (...). Bet juk viskas buvo kitaip. Buvo tautai sunkių dienų, nebuvo taip gera, aišku ir suprantama, kaip toliau gyventi, kokį kelią rinktis.“

(...) Gerai, kad žmonės netaikstė su nelaisve, su svetimos kalbos, nuomonės, tradicijų pri-

metimu. Išties nuostabu ir tai, kad buvo tokių didingų žmonių, kurie gebėjo kitus pabudinti, suaktyvinti“. Moksleivė mini Maironį, V.Kudirką, knygnešius... Gražu apie didžiavirius skaityti. Atrodo, tikrai buvo „didingų žmonių“. Bet šiandien realybė kitokia. Į ką atsiremti? Kuo patikėti? Mūsų „didžiaviriai“, anot jų pačių atstovų „dūsta mėšle“. Ar prisimins ateities moksleiviai juos? Ar patuos jų kalbas? Beje, man apmaudu ir dėl moksleivių bei studentų. „Ruošimasis“ apkaltai vyko visus metus: viešoje erdvėje Sacharuko ir Karaliaus pavadės buvo minimos kasdien. Fariziejiskumo vis daugėjo. Krintinė masė vis kaupėsi, žmonės negalėjo žiūrėti į „tą cirka“, bet apkaltos dieną nei rašinio autorė, nei daugiau piliečių nesusirinko prie Seimo, neatsinešė plakato: „Gerbkite Konstituciją!“ Pro didelius Seimo langus pamatę savo rinkėjus „fariziejai“ būtų balsavę kitaip.

Vienoje televizijos laidoje žurnalistė Rūta Mikalkevičiūtė nedrąsiai paklausė, ar šitoks teisinis nihilizmas, kurį propaguoja Seimas, toks Seimo egzistavimas tik dėl savęs, toks tautos negerbimas ir nesusišnekėjimas su tauta nėra pavojingas nacionaliniam saugumui? O gal tikrai kažkas siekia, kad visiškai susirietume, išsivaikščioutume, būtume lengvai pažeidžiami?

Vėl girdžiu prie vartelių šnekančius:

– Reikėtų, kad Prezidentė, pasitartų su tauta, suburtų dorus politikus, dorus inteligentus, visus dorus žmones, kartu paieškotų išeities, kaip išvesti Lietuvą iš „tos pelkės“, apie kurią tiek daug prikalbėjo Seimo „fariziejai“.

Kupiškėnų užuovėja – šeimos ūkis

«1 PSL. Tėvas ir sūnus tvartą praplėtė savo rankomis nulipdę priestatą iš molio. „Labai pigiai pastatėme. Kaimynų paprašėme molio, kuris liko iškasus namo pamatus“, – šypsosi V.Čemerys.

Atsirado žilų plaukų

2005 metais 8 ha ūkis padidėjo iki daugiau nei 40 ha. Toks sūnaus šeimai ir perleistas. Naujieji šeiminkai iškart pradėjo ieškoti būdų gauti ES paramą.

„Buvome vieni pirmųjų, prašiusių ES paramos. Tuomet trūko informacijos, bankus teko įtikinti, kad mums reikia trumpalaikės paskolos. Daug žilų plaukų atsirado. Gerai, kad buvo gerų žmonių, kurie padėjo viską išsiaiškinti“, – prisimena ūkininkas.

Pasak jo, dabar paramos gavimo tvarka – kaip ant delno. Gerai pažįstamam ir patikimam klientui bankai patys siūlo savo paslaugas.

Ūkininkavimas miestietės neišgąsdino

V.Čemerys išbandė daug profesijų – jo darbo knygelėje net 33 įrašai, kol visas jėgas nuspre-

dė skirti žemės ūkiui. Patirtis, kaupta dirbant su tėvu, nuolat sekant mokslo naujienas, ieškant specialistų patarimų. „Seni ūkininkavimo metodai neatitinka modernių reikalavimų. Reikia nuolat semtis naujų žinių“, – sako V.Čemerys.

Ūkyje su vyru petys į petį dirba, net prie traktoriaus vairo sėda ir žmona. Užaugusios Panevėžyje moters kaimo darbai neišgąsdino.

„Visuomet sakiau, kad gyvensiu kaime. Nebuvo minties, jog liksiu mieste. Vaikystėje vasaras leisdavau pas mamos brolius ir seseris kaime“, – tvirtina N.Čemerienė.

Pavadoja dukros

Ūkininkė džiaugiasi, dabar jos gyvenimas lengvesnis: į menus linkusios keturiolikmetė ir šešiolikmetė dukros moka daugybę ūkio darbų. „Prireikus išvažiuoti, vaikai seneliams net nenori leisti mūsų pavaduoti. Sako, viską pačios mokančios padaryti. Iš tiesų, nuo sunkių darbų saugome, bet karves pamelžia“, – sako N.Čemerienė.

Šalia Čemerių sodybos iškilęs erdvus angaras.

ANTANO SKARDŽIAUS NUOTR.

GYVENIMAS PROVINCIJOJE

Ne visi nori tvarkytis

„Šaltinyje“ pateikiame Ukmergės rajono gyventojų nuomonę apie gyvenimą kaime.

Leonora Jankeliūnienė
UKMERGĖS LITERATŲ DRAUGIJOS PIRMININKĖ

Labai džiaugiuosi, kad šiandien kreipiamas didesnis dėmesys į kaimo žmonių kultūrinius poreikius, skatinama kaimo bendruomenių veikla, jų vietos veiklos tradicijos vertos būti apibūdintos kaip geroji patirtis. Esu kaimo žmogus, žinau, jog yra daug spręstinių problemų, todėl žmonėms nevalia nuleisti rankų. Ukmergėje gyvuoja Literatų draugija. Galvojame, kaip prisidėsime prie bendro kultūros darbo, kad ir mūsų kuklus įnašas – poezijos skaitymai, kita literatūrinė veikla skatintų grožį, gėrį, gyvenimo prasmės suvokimą.

Alvydas Kavoliūnas
UKMERGĖS MUZIKOS MOKYKLOS DIREKTORĖS PAVADUOTOJAS ŪKIO REIKALAMS

Manau, kad Kaimo plėtros programa turėtų būti lankstesnė ir prieinamesnė kaimo žmogui. Pasinaudoję Europos Sąjungos skiriamomis lėšomis, gražina ne tik kraštovaizdį, sodybas, bet ir įsigyja naujos technikos. Paminėsiu Anykščių rajono Leliūnų bendruomenę, jos nariai labai gerai tvarkosi, gražiai įrengė dailės muziejų. Europos Sąjungos lėšomis vykdoma namų, įvairių įstaigų renovacija, gerai tvarkomi keliai. Deja, ne visi nori ir gali pavyzdingai tvarkytis. Kai kur laukuose – kiekiai auga. Į tokius laukus pažiūrėjus – širdį skauda. Didžioji kaimo rakštis – girtavimas. Jis intensyvėja išmokėjus pašalpas. Šiuo metu yra kaimuose žmonių, gyvenančių be elektros...

Nijolė Kaselienė
UKMERGĖS SVEIKUOLIŲ KLUBO PIRMININKĖ

Europos Sąjungos parama suteikė kaimo ir miesto žmonėms galimybę kurti geresnę, gražesnę ateitį. Daugelis mename tuos laikus, kuomet tik girdėdavome apie Europos Sąjungos paramą, apie permainas, kurias pajusime. Ši vizija tapo tikrove, neatskiriama mūsų gyvenimo dalimi. Visiems Lietuvos gyventojams atvertas kelias naudotis šiomis lėšomis, prieinamomis kiekvienam, nesibijančiam naujovių ir darbo. Europos Sąjungos parama teigiamai veikia gyventojus, skatina burtis į bendruomenes. Sustiprėjo kaimo žmonių bendruomeniškumas. Bendromis jėgomis planuojamas darbas, sprendžiamos iškilusios problemos. Europos Sąjungos lėšomis pasinaudojo ne tik kaimo bendruomenės, bet ir pavieniai ūkininkai. Sveikuolių klubas taip pat rašo projektus, rengia sveikatinimo stovyklas, sveiko maisto šventes, jose aktyviai dalyvauja kaimo bendruomenių nariai.

Arūnas Jasaitis
UKMERGĖS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO GYDYTOJAS

Lietuvai, atgavus nepriklausomybę, padaryta didžiulė klaida – sugriauti kolūkiai, išdraskytos fermos, dirbtuvės, kiti pastatai. Dabar turime tai, ką matome. Kaime – daug senyvo amžiaus žmonių. Dauguma jaunų nenori dirbti, tenkinasi pašalpomis. Nežinia, kada žemės ūkis vėl taps pavyzdiniu, kada didžiuosimės gera produkcija. Pastebiu, kad Panevėžio ir Šiaulių krašte – mažai dirvonuojamų žemių.

Parengė Mantas ČESONIS

AKTUALIJOS

Gelbėja lietuviškas žąsis

Žąsų auginimu Emilija ir Algirdas Bieliniai pradėjo domėtis prieš 16 metų.

ANTANO SKARDŽIAUS NUOTR.

«1 PSL. Norint išsaugoti grynąją veislę, reikia auginti didelį pulką žąsų. Daugiausiai jų, savo ūkyje, Panevėžio rajone, prižiūri patyrę paukščių auginimo Emilija ir Algirdas Bieliniai. Beveik 80 genofondo žąsų laikoma Veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institute. Dar po kelias dešimtis įvairiuose rajonuose turi keletas ūkininkų.

Auginti įkalbėjo mokslininkas

Vištinės veislės genofondo žąsis Bieliniai pradėjo auginti prieš keletą metų. Šiam žingsniui ryžtis paskatino Veterinarijos akademijos Gyvulininkystės instituto mokslinis darbuotojas Sigitas Janušonis. „Apsisprendėme netikėtai. Supratome, kad būtina išsaugoti vienintelius lietuviškus naminius paukščius. Atsivežėme 100 kiaušinių“, – pasakoja A.Bielinis.

Žąsų auginimu ūkininkai pradėjo domėtis prieš 19 metų. Tuomet prižiūrėjo itališkos kilmės paukščius. Tačiau žąsininkystė buvo nuostolinga, todėl vienu metu Bieliniai žąsų išsižadėjo. Pabandė auginti karves ir kiaules, bet vėl grįžo prie sparnuočių ūkio.

Dabar jau daugelį metų ūkininkų pagrindinis verslas – vištaičių auginimas, o žąsininkystė liko pagalbine veikla. A.Bielinis prisipažino, kad ne kartą svarstė atsakyti ir genofondo žąsų auginimo, nes didelės naudos neįjaučia.

„Matyt, laikome žąsis daugiau iš patriotizmo“, – sako jis.

Nuo svetimų bėga šalin

Pasak augintojų, žąsys – vieni nereikliausių paukščių. Jų lesalas – žolė, todėl reikia ploto ganytis lauke. Bieliniai ūkis sudaro 3,7 ha, tad vietos genofondo žąsimis – iki valios. Pavasarį joms duodama papildomų lesalų.

Lietuviškos žąsys nepiktos, tik gana baikščios – nuo svetimų žmonių bėga į šalį. Dažniausia laikosi porėlėmis, tik kartą per metus deda kiaušinius ir atveda jauniklius. Žąsiukai auga gana ilgai: 5 – 6 mėnesius. Kiaušiniai perinami inkubatoriuje, nes patiems paukščiams prisinga kantrybės. Dėl elektros energijos tiekimo sutrikimų, Bieliniai savo ūkyje kiaušinius perinti atsisakė. Daugiausia bėdos žąsų auginimo pridarė lapės, todėl Bieliniai veislinių paukščių ūkį juosia elektriniai aptvarai.

Prieš kurį laiką didelių nuostolių pridarė draudimas laikyti sparnuočius lauke, dėl paukščių gripo pavojaus. Nukentėjo tuo metu vykęs paukščių poravimas, todėl žąsiukų prieauglis siekė tik 10–15 proc. įprasto kiekio.

Parama suteikia stimulų

Kitiems paukščių auginimo, per metus Bieliniai parduoda 500–1000 žąsiukų. Pasak ūkininko, susidomėjimas žąsų verslu nedidėja. Mūsų šalyje iki šiol nėra pramoninių žąsų fermų. Anot specialistų, labiau apsimo-ka auginti vištas ar kalakutus.

„Prieš aštuonerius metus vyko sujudimas, pažadėjus dideles Europos Sąjungos (ES) išmokas.

Buvo kalbama, jog už vieną suaugusią vištinę žąsį, per metus numatyta 180 litų parama. Skyrus tik 11 litų, dėmesys atslūgo“, – pastebi A.Bielinis.

Pasak jo, tokio dydžio parama padengia tik mažą sparnuočių auginimo išlaidų dalį, suteikia impulsą tęsti darbą. Genofondo žąsų auginimo veikla finansuojama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 metų programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programą „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas.“

Paukščių auginimo ypač džiaugėsi gauta ES parama pagal Nitratų direktyvą. Pastatyta mėšlidė, įsigytas frontalinis krautuvas ir mėšlo kratytuvas ir kt.

Krizė pardavimų nepaveikė

Prieš Kalėdas ūkininkai parduoda beveik pusę tūkstančio paukščių. „Žąsienos verslas – sezoninis. Pardavinėti po švenčių nebeapsimoka. Vieną kartą pasirūpini, po to visus metus – ramu“, – aiškina A.Bielinis.

Nuolatinių pirkėjų iš įvairių Lietuvos miestų ir net iš Latvijos sostinės ūkininkams nestinga. „Problemų dėl žąsienos realizavimo nekyla. Seniai auginame paukščius. Pirkėjai apie mus sužino vieni iš kitų, todėl pasitiki“, – sako A.Bielinis. Pasak jo, žąsieną mūsų žmonės mėgsta, todėl lietuviškų žąsų auginimo tradicijos turi būti tęsiamos.

Taisyklių laikytis – ir teikiant paraišką, ir gavus paramą

Siekiantys gauti paramą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos (KPP) miško įveisimo priemones turi tinkamai pateikti paraiškas, o paramos gavėjai pagal šią priemonę - nustatyta tvarka pateikti Regiono aplinkos apsaugos departamento pažymą.

Vykdyti įsipareigojimus

KPP priemonių „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ ir „Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ dalyviams vienas iš svarbių reikalavimų yra per 3 miško želdinimo sezonus, skaičiuojant nuo paraiškos pateikimo laiko, įveisti mišką. Tai padarę pareiškėjai turi nedelsiant kreiptis į Regiono aplinkos apsaugos departamentą (RAAD), kad jis įvertintų miško įveisimo kokybę ir išduotų ją apibūdinančią pažymą. Šią pažymą ir sodmenų įsigijimo dokumentus bei sodmenų kilmės sertifikatą Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio (NMA) Kontrolės departamento teritoriniam skyriui reikia pateikti per 60 kalendorinių dienų nuo šios pažymos išdavimo dienos. Numatyta tvarka nepateikus pažymos ir kitų dokumentų parama neteikiama.

Kitas svarbus reikalavimas yra atlikti miško želdinių/žėlinių apskaitą. Jei miškas įveistas pavasario miško želdinimo sezono metu, apskaita atliekama pirmaisiais ir trečiaisiais metais po miško įveisimo. Jei miškas įveistas rudeninio miško želdinimo metu, apskaita atliekama antrais ir ketvirtais metais po miško įveisimo. Miško apskaitą atlieka RAAD pareigūnas, kuris, atlikęs apskaitą, išduoda tai įrodančią pažymą. Šią pažymą ministerijos NMA Kontrolės departamento teritoriniam skyriui reikia pateikti iki tų metų, kuriais buvo atlikta miško želdinių apskaita, gruodžio 15 d. Jei miško želdinių apskaitos pažyma nepateikiama, paramos gavėjas negauna įveisto miško priežiūros ir apsaugos bei prarastų pajamų kompensavimo išmokos ir turi grąžinti ankstes-

niais metais išmokėtą paramą.

NMA specialistai pažymi, jog nuo šių metų įsigaliojo naujas reikalavimas paramos gavėjams, gaunantiems miško priežiūros ir apsaugos ir prarastų pajamų kompensavimo išmokas, kasmet paraiškoje tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoti įveisto miško plotus. Paraiškoje tiesioginėms išmokoms gauti nedeclaravus miško plotų parama neteikiama.

Reikalavimai pagal priemones

Miško įveisimo priemonių tikslas - skatinti žemės ūkio produkcijos gamybai naudotas žemės apželdinimą mišku kaip alternatyvų žemės panaudojimą plėtojant miškų ūkio veiklą ir užtikrinant vietovės ekologijos ir aplinkosaugos sąlygų gerinimą klimato kaitos kontekste bei sprendžiant nedarbo problemą kaimo vietovėse.

Į paramą pagal šias priemones gali pretenduoti privačių žemių savininkai ir valstybinių žemių valdytojai. Teikiant paraišką gauti paramai pagal KPP miškų įveisimo priemones, pareiškėjai turi turėti ne mažesnę kaip 0,5 ha žemės plotą, išskyrus atvejus, kai veisiamo miško plotas ribojasi su mišku. Pareiškėjas taip pat turi parengti miško želdinimo ir žėlimo projektą, kuris turi būti patvirtintas miškų urėdijos, kurios teritorijoje yra planuojamas želdinti plotas. Jame turi būti numatyta įveisti ne mažiau kaip 20 proc. lapuočių medžių. Kartu su paraiška reikia pateikti ir rajono Žemėtvarkos skyriaus išduodamą leidimą miškui įveisti ne miško paskirties žemėje bei kitus dokumentus, nurodytus paramos pagal minėtas priemones įgyvendinimo taisyklėse (priemonių įgyvendinimo taisyklės galima rasti NMA, Žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos Seimo interneto svetainėse).

Paraiškos pagal šias priemones surenkamos iki šių metų lapkričio 30 d. NMA Kontrolės departamento teritoriniuose skyriuose pagal pareiškėjo žemės ūkio valdos registracijos adresą (paraiška galima pateikti atvykstant į vietą ar atsiųsti paštu).

KPP priemonių „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ ir „Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ dalyviams vienas iš svarbių reikalavimų yra per 3 miško želdinimo sezonus, skaičiuojant nuo paraiškos pateikimo laiko, įveisti mišką. RIMVYDO KALPOKO NUOTR.

Parama pagal šias priemones neskiriama veisiant mišką Natura 2000 teritorijoje, iškirstam miškui atsodinti ar tiems pareiškėjams, kurie gauna paramą už ankstyvą pasitraukimą iš prekinių žemės ūkio gamybos.

Paraiškų teikimo klaidos

Pasak NMA specialistų, teikiant paraiškas svarbu atkreipti dėmesį į keletą dalykų, kuriuose dažniausiai klystama. Vienas tokių – pačios paraiškos pildymo klaidos, tokios kaip žemės palankumas ūkininkauti; nurodoma klaidinga žemės, kurioje bus veisiamas miškas, paskirtis; netiksliai nurodomos numatytos veisti medžių rūšys. Dažnai paraiškoje tiesioginėms išmokoms gauti neteisingai nurodomas ir miško pasėlio kodas bei miško plotas. Pasitaiko ir nepilnai užpildytų paraiškų ar atvejų, kai paraiškoje pateikti duomenys neatitinka miško želdinimo ir žėlimo projekte pateiktos informacijos.

Kita dažna pareiškėjų daro-

ma klaida yra kartu su paraiška teikiami parengti netikslūs minėti miško želdinimo ir žėlimo projektai. Juose dažnai nedetaliazuojami priešgaisrinių mineralizuotų juostų, elektros perdavimo linijų trasų, neželdinamų priešgaisrinių juostų ir pan. plotai; nenurodomas savaiminukų amžius; neįvardijama, ar miškas želdinamas pirmą kartą.

Išmokos – kelių rūšių

Teikiamos paramos dydis pagal abi priemones priklauso nuo pasirinktų medžių rūšių ir palankumo ūkininkauti apsodiname žemėje. Bendra pagalbos suma negali viršyti 690 560 Lt per trejų fiskalinių metų (Lietuvoje jie sutampa su kalendoriniais metais) laikotarpį.

Pagal priemonę „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ mokamos trijų rūšių išmokos: vienkartinė miško įveisimo išmoka, penkerius metus po įveisimo mokama miško priežiūros ir apsaugos išmoka

bei prarastų pajamų kompensavimo išmoka. Pagal priemonę „Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ nėra mokamos prarastų pajamų kompensavimo išmokos.

Miško įveisimo ir priežiūros ir apsaugos išmokų dydžiai priklauso nuo to, kokia yra įveisiamo miško želdinių rūšinė sudėtis – kuo veisiama daugiau kietųjų lapuočių medžių rūšių ir liepos želdinių, tuo šios išmokos didesnės. Miško įveisimo išmokos yra dviejų rūšių, jei miškas veisiamas mažiau palankioje ūkininkauti žemėje, įveisimo išmoka yra didesnė, jei miškas veisiamas palankioje ūkininkauti žemėje, ši išmoka mažesnė.

INFORMACIJA INTERNETE:

www.paramakaimui.lt

Skolai apmokėti ieškoma pareiškėjui priimtinausių būdų

Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 programos (KPP) dalyviams ir kitiems Europos Sąjungos (ES) paramos žemės ūkiui gavėjams, nesilaikiusiems ES ir/arba nacionaliniuose teisės aktuose ir/arba paramos sutartyje nustatytų reikalavimų paramai gauti, pateikusiems klaidingą su paramos gavimu susijusią informaciją ar gavusiems didesnę nei priklauso paramą, tenka grąžinti dalį jau gautų išmokų ar net visą jų sumą. Tačiau pareiškėjas gali pasirinkti, koku būdu tai padaryti: grąžinti visą skolą iškart, mokėti dalimis, ar, esant galimybei, išskaičiuoti skolą iš būsimos pareiškėjui skirtos išmokos.

Apie susidariusią skolą Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (NMA) pareiškėją visuomet informuoja registruotu laišku, nepriklausomai nuo to, pagal kokią priemonę skola yra apskaičiuota. Paramos gavėjas skolą turi sumokėti per 30 kalendorinių dienų nuo laiško gavimo (jis laiške apie tai taip pat informuojamas).

Tuo atveju, kai paramos gavėjas per minėtą terminą nesumoka skolos ir nesikreipia į NMA su prašymu leisti grąžinti lėšas da-

limis, egzistuoja galimybė skolą išskaičiuoti iš būsimos išmokos. Toks išskaičiavimas galimas tada, kai pareiškėjui priklauso mokėtina parama.

Išskaičiavus skolą iš būsimų paramos išmokų, jos mokėjimo metu pareiškėjui išmokama ne visa skirta suma, o tik dalis, likusi iš priskaičiuotos paramos sumos atėmus skolos sumą. Pareiškėjas apie skolos išskaičiavimo faktą vėlgį yra informuojamas NMA registruotu laišku, kuriame pranešama, iš kokios priemonės skola buvo išskaičiuota.

Praėjus 30 kalendorinių dienų nuo registruoto laiško, informuojančio apie esamą skolą, išsiuntimo, yra pradedamos skaičiuoti palūkanos. Jos skaičiuojamos iki tos kalendorinės dienos, kurią grąžintinos lėšos visiškai susigrąžinamos, jeigu ES teisės aktai nenumato kitaip.

Ekologiniai ūkiai jau gali teikti mokėjimo prašymus

Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (NMA) jau priima mokėjimo prašymus pagal Kaimo plėtros 2004-2006 metų plano priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ programą „Ekologinis ūkininkavimas“. Šie metai – paskutiniai, kai minėtos priemonės paramos gavėjai gauna Europos Sąjungos išmokas.

Kaimo plėtros 2004-2006 metų plano dalyviai, skirtingai nuo Lietuvos kaimo plėtros 2007-2010 metų programos (KPP) dalyvių, kasmet turi pateikti ne paraišką, o mokėjimo prašymus. Tikslios datos, nuo kada tai galima daryti, nėra, todėl NMA kasmet apie tai informuoja suinteresuotus pareiškėjus.

Mokėjimo prašymus NMA galima pateikti iki šių metų gruodžio 31 d. (ankščiau šis terminas buvo lapkričio 1d.). Kartu su mokėjimo prašymu privaloma pateikti patvirtinamojo dokumento ir (arba) nutarimo dėl ekologinės gamybos išrašo kopijas ir atskaitą iš ekologinės gamybos ūkio veiklos žurnalo apie realizuotą produkciją. Šiuos dokumentus paramos gavėjai skatinami pateikti kuo greičiau.

Mokėjimo prašymą pareiškėjai gali pateikti NMA Teritoriniams skyriams arba pristatyti į pačią NMA. Taip pat ir siųsti paštu kartu su kitais privalomais dokumentais. Išmokos „Ekologinio ūkininkavimo“ paramos gavėjams bus mokamos iki kitų metų birželio 31 d.

Ne visi paramos gavėjai turi įrodyti ūkininkavimo faktą

Nepalankiose ūkininkauti vietovėse žemės ūkio veikla užsiimantys asmenys gali gauti Europos Sąjungos paramą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos (KPP) priemonę „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“. Šios paramos gavėjai įsipareigoja penkerius metus kasmet deklaruoti žemės ūkio naudmenas. Nepateikę paraiškos, visi paramos gavėjai iki deklaravimo metų pabaigos turėdavo Nacionalinei mokėjimo agentūrai prieš Žemės ūkio ministerijos (NMA) pateikti ūkininkavimo faktą įrodančius dokumentus ir nurodyti paraiškos nepateikimo priežastį. Tačiau šiemet ši tvarka keičiasi.

Keičiasi tik fiziniams asmenims

Nuo šių metų pareiškėjams, fiziniams asmenims, turintiems pievų ir ganyklų (deklaruotų pagal Tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės 2010 m. taisyklių nuostatas), išmoka už ūkininkavimą mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse bus mokama tik tuo atveju, jeigu konkrečioje valdos dalyje pareiškėjas turės bent 0,2 SG/ha pievose ir ganyklose (pagal Ūkinių gyvūnų registre esančius duomenis paraiškos pateikimo dienai) arba 1/3 pareiškėjo deklaruotų žemės ūkio naudmenų struktūros sudarys dirbama žemė (t. y. ariama arba bearimine technologija apsėta žemė). Paramos gavėjams, paskerdusiems gyvulius nuo paraiškos teikimo metų pradžios iki paraiškos pateikimo dienos, sutartinių gyvulių skaičius bus skaičiuojamas skerdimo dienos duomenimis. Nuo šiol fiziniams asmenims jokių dokumentų, įrodančių ūkininkavimo faktą (gyvulių ženklinimo, žemės ūkio produkcijos realizavimo, seniūnijos išduotų pažymų bei kitų dokumentų, patvirtinančių ūkinės veiklos faktą), NMA pateikti nereikia.

Iki šiol pievas ir ganyklas turintis paramos gavėjas, nesvarbu, juridinis ar fizinis asmuo, realizavęs prekinę žemės ūkio produkciją iki balandžio 15 d. turėdavo NMA pateikti produkcijos realizavimo doku-

mentų kopijas su seniūno, seniūnijos žemės ūkio specialisto ar NMA darbuotojo parašais. Pasikeitus šiai tvarkai, šiuos dokumentus pateikti turi tik juridiniai asmenys.

Negalima užsodinti mišku

Iš visų ūkininkų ir kitų asmenų, šiemet teikusių paraiškas gauti paramą pagal KPP priemones, daugiausiai paraiškų pateikta pagal minėtą priemonę – beveik 90 tūkst. NMA Tiesioginės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Sigutė Stakvilevičienė pasakoja, jog šios priemonės dalyviai pagal įgyvendinimo taisyklės įsipareigoja vykdyti žemės ūkio veiklą mažiausiai penkerius metus skaičiuojant nuo pirmosios gautos išmokos pagal priemonę. Taigi kiekvienas pareiškėjas turi individualų terminą, kada baigiasi jo įsipareigojimas, kadangi išmokos mokamos ne visiems tuo pačiu metu. Apie šiuos terminus NMA informuoja seniūnijas, kad šios galėtų susisiekti su ūkininkais ir juos informuoti ar priminti įsipareigojimo terminą.

Pareiškėjams svarbu žinoti, jog tuos penkerius metus jie privalo užsiimti žemės ūkio veikla. Ji apima žemės ūkio produktų gamybą, jų apdorojimą, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų perdirbimą (išskyrus maisto produktų gamybą ir realizavimą iš ne savo ūkyje pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų) ir paslaugas žemės

ūkiui. Todėl minėtos priemonės dalyviams draudžiama visą deklaruojamą plotą užsodinti mišku. Tai daryti gali tik priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ dalyviai, nesvarbu po kelių dalyvavimo priemonės programose ar jų veiklose metų agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimas būtų keičiamas į žemės ūkio paskirties žemės apželdinimo įsipareigojimą.

Jei nesilaikoma įsipareigojimo ūkininkauti mažiausiai 5 metus nuo pirmos gautos išmokos, pareiškėjas privalo grąžinti jam išmokėtą paramą pagal priemonę „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“. Ši nuostata galioja visiems pareiškėjams, pateikusiems paraišką pagal šią priemonę nuo 2007 metų. Parama negrąžinama tada, kai paramos gavėjas, kuris ūkininkavo ar užsiėmė žemės ūkio veikla ne mažiau kaip 3 metus nuo pirmos gautos išmokos, galutinai nutraukia žemės ūkio veiklą. Taip pat sankcijos netaikomos tuo atveju, jei nustatytų reikalavimų ir apribojimų nesilaikoma dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) atvejų.

Skirtingi nepalankumo lygiai

Priemonėje „Išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose yra kliūčių, išskyrus kalnuotas vietoves“ yra išskiriamos dvi mažiau palankių ūkininkauti vietovių kategorijos: didelio nepalankumo vietovės ir mažo nepalankumo vietovės.

Didelio nepalankumo kategorijai priskiriamos Švenčionių, Molėtų, Zarasų, Ignalinos, Trakų, Varėnos rajonų savivaldybės. Mažo nepalankumo kategorijai priskiriamos savivaldybės, vietovės, atrinktos seniūnijų lygmeniu, bei vietovės su specifinėmis gamtinėmis kliūtimis, priskirtos prie mažiau palankių ūkininkauti vie-

tovių, pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymą.

Kenčiantiems nuo potvynių ir smegduobių

Remiantis Europos Bendrijos reglamentu prie mažiau palankių ūkininkauti vietovių priskirtos ir vietovės su specifinėmis gamtinėmis kliūtimis, t. y. potvynių užliejamos ir intensyvaus karsto vietovės.

Potvynių užliejamos vietovės – tai mažiau palankios ūkininkauti vietovės, kuriose kliūtis ūkininkavimui sukelia periodiškai pasikartojantys potvyniai arba kuriose yra reali šių potvynių grėsmė. Potvynių užliejamoms vietovėms priskiriamos savivaldybės ir seniūnijos, kuriose potvynių užliejami žemės ūkio naudmenų plotai užima 20 proc. ir daugiau bendro žemės ūkio naudmenų ploto. Lietuvoje tokios yra Šilutės rajonas bei Pagėgių savivaldybė ir Klaipėdos rajono Priekulės seniūnija.

Intensyvaus karsto vietovės – tai mažiau palankios ūkininkauti vietovės, kuriose kliūtis ūkininkavimui sukelia intensyvaus karsto reiškiniai (smegduobės). Intensyvaus karsto vietovėms priskiriamos seniūnijos, kuriose karsto reiškiniai užima 20 proc. ir daugiau bendro žemės ūkio naudmenų ploto, tai Biržų rajono Pabiržės ir Virvenos seniūnijos bei Pasvalio rajono Pasvalio ir Krinčino seniūnijos.

Kriterijai bandomi suvienodinti

Europos Sąjungoje (ES) šiuo metu taikoma daugiau nei šimtas skirtingų nacionalinių kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, ar tam tikros vietovės gali būti priskirtos prie mažiau palankių ūkininkauti vietų. Tačiau Europos Komisija jau priėmė komunikatą,

kuriuo rengiamasi nustatyti naują mažiau palankių ūkininkauti vietovių išskyrimo sistemą. Planuojama, kad ši sistema gali būti pradėta taikyti nuo 2014 m.

Remiantis mokslo ekspertų siūlymais, komunikate nustatyti aštuoni dirvožemio ir klimato kriterijai, pagal kuriuos objektyviai ir aiškiai būtų galima išskirti mažiau palankias ūkininkauti vietoves. Prie tokių kriterijų priskiriami: žema temperatūra, karščio intensyvumas, dirvos drevažas, dirvožemio sandara ir akmenuotumas, šaknų gylys, cheminės dirvos ypatybės, dirvos vandens balansas ir šlaito nuolydis.

ES išmokos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad ir toliau būtų ūkininkaujama mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, turėtų būti skiriamos tik tiems ūkiams, kurie įsikūrę vietovėse su didelėmis ūkininkauti trukdančiomis gamtinėmis kliūtimis. Be to, parama tose vietovėse esantiems ūkiams visų pirma turėtų būti teikiama tais atvejais, kai kyla pavojus, kad ūkininkai apleis žemę.

Naujoji mažiau palankių ūkininkauti vietovių išskyrimo sistema nebus taikoma kalnuotoms vietovėms, kurios jau išskirtos pagal bendrojo objektyvius kriterijus, arba vietovėms su specifinėmis gamtinėmis kliūtimis (pvz., saloms, pakrančių zonoms, o Lietuvoje – karstinėms teritorijoms ir užliejamoms pievoms).

ES paramos gavėjai ražienas suarti gali tik pavasarį

Palikti ražienas žiemoti tik lengvai sukultivuotas iki pat pavasario – tokio reikalavimo turi laikytis Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos (KPP) priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programos „Kraštovaizdžio tvarkymas“ veikloje „Ražienų laukai per žiemą“ dalyviai.

Nesuarti iki kovo 1 d.

Paramos gavėjai iki rugsėjo 30 dienos turėjo atlikti lengvą paviršiaus kultivavimą, kurį atlikus turėjo aiškiai matyti ražienos. Atlikę šiuos darbus, veiklos „Ražienų laukai per žiemą“ dalyviai ražienas suarti gali ne anksčiau nei 2011 kovo 1 d. Ražienų laukas kasmet gali būti per žiemą paliekamas vis kitoje vietoje, tačiau bendras deklaruotas plotas per įsipareigojimų laikotarpį (penkerius metus) turi išlikti pastovus.

Lengvo kultivavimo esmė – minimalus žemės dirbimas, neliečiant gilesnių žemės sluoksnių

ir neužverčiant ražienų žeme. Pasak Nacionalinės mokėjimo agentūros (NMA) specialistų, tokiam kultivavimui tinka įvairaus pobūdžio žemės dirbimas, išskyrus arimą. Laukus negiliai sukultivuoti galima ir kultivatoriumi, ir diskinėmis akėčiomis, ir kitais žemės ūkio padargais. Tačiau specialistai akcentuoja, jog svarbiausias lengvo žemės dirbimo kriterijus – po kultivavimo lauke aiškiai matomos ražienos.

Maisto šaltinis ir dirvos apsauga

Ražienas palikti per žiemą tik lengvai suartas reikalaujama dėl aplinkosauginių ir ekologinių priežasčių. Neužvertus ražienų žemėmis, jose likę grūdai ir plėšalinių piktžolių sėklos yra svarbus maisto šaltinis žiemojantiems paukščiams. Ražienos padeda peržiemoti ir pilkiesiems kiškiams, kurapkoms ir graužikams, kurie yra svarbus maisto šaltinis plėšriesiems paukščiams. Palikus laukuose ražienas dirvos paviršius

būna apraizgomas augalų šaknimis, tokiu būdu yra stabdoma ir vandens bei vėjo sukeliama dirvos erozija. Tai ypač svarbu intensyvioji žemdirbystės ūkiuose, kur auginamos monokultūros.

Taigi veikla „Ražienų laukai per žiemą“ siekiama išsaugoti bioįvairovę intensyviai dirbamuose žemės plotuose bei stabdyti dirvų eroziją, o kad būtų kompensuojamas patiriamas derliaus nuostolis, žemdirbiams, per žiemą laukuose palikusiems ražienas, skiriama 500 litų išmoka už vieną hektarą.

Reikalavimai pareiškėjams

Vykdyti veiklą „Ražienų laukai per žiemą“ galima ne didesniame kaip 30 proc. deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti ražienoms palikti tinkamų augalų rūšių ploto. Didžiausias leistinas plotas, kuriame galima vykdyti šią veiklą, gali būti ne didesnis kaip 50 ha ražienoms palikti tinkamų augalų ploto.

Išimtis taikoma pareiškėjams, kurie tiesioginėms išmokoms gauti deklaruoja iki 10 ha žemės ūkio naudmenų ir pasėlių. Tokie ūkininkai gali įsipareigoti veiklą vykdyti ne didesniame kaip 30 proc. bendro (ne tik ražieninių augalų) deklaruoto tiesioginėms

„Ražienų laukai per žiemą“ dalyviai ražienas suarti gali ne anksčiau nei 2011 kovo 1 d.

RMVYDO KALPOKO NUOTR.

išmokoms gauti žemės ūkio naudmenų ir pasėlių ploto.

Pavyzdžiui, jeigu ūkininkas paraiškoje iš viso deklaruoja 10 ha žemės ūkio naudmenų ir pasėlių ploto (grūdines, kaupiamąsias kultūras, pūdymą, pievas ar pan.), tuomet jis gali ražienoms palikti ne daugiau kaip 3 ha ploto (šiuo atveju tai ir sudaro 30 proc. bendro paraiškoje deklaruoto ploto). Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį, kad ne vienas pareiškėjas suklysta ir vietoj 30 proc. palieka trečdalį – šiuo atveju – 3,33 ha. Atitinkamai ražienoms per žiemą palikti

reikėtų 3 ha ploto, o ne 3,33 ha. Lygiai taip pat teisingai (30 proc., o ne trečdalį) paskaičiuoti, kokį plotą palikti per žiemą ražienoms turėtų ir tie pareiškėjai, kurie paraiškoje deklaruoja daugiau negu 10 ha plotą, tik jiems reikia atsižvelgti į tik ražienoms palikti tinkamų augalų rūšių plotą.

Užs. nr. 005

INFORMACIJA TELEFONU:

1841*
252 6999

* skambučio kaina pagal ryšio operatorių nustatytus tarifus

Seimo narys dr. Jonas Jagminas: „Esame Europos galulaukėje...“

Seimo Kaimo reikalų komiteto narys, Lietuvos socialdemokratų partijos Žemės ūkio ir kaimo reikalų komiteto pirmininkas dr. Jonas JAGMINAS su žemės ūkiu susijęs nuo jaunystės dienų. „Šaltinis“ paprašė parlamentaro išsakyti savo nuomonę apie dabartinę Lietuvos žemės ūkio padėtį.

Kokia yra šiandieninė Lietuvos žemės ūkio padėtis?

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą mūsų šalies žemės ūkis nuolatos stiprėja. Vis dėlto aš, kaip ūkiškas žmogus, nuo pat jaunystės turintis reikalų su žemės ūkiu, ir su žemdirbiais, nuolatos stebėjęs jo vyksmą, įsitikinęs, kad šios ūkio šakos lygis šiandien galėjo būti ir gerokai aukštesnis. Mums buvo duotas neblogas šansas kur kas labiau išvystyti žemės ūkį. Bet, tenka apgailestauti, Nepriklausomybės pradžioje mūsų žemės ūkiui padaryta daug žalos: nugriauti pastatai, fermos, sunaikinti ištisi gyvulininkystės kompleksai. Specialistų atliktais skaičiavimais, tokia nevykusi reforma žemės ūkiui atnešė kone 35 mlrd. litų nuostolių.

Pamenu metą, kai pas mus Nepriklausomybės pradžioje atvažiuodavo vadinamieji užsienio ekspertai (dažniausiai pensininkai, matyt, turėję savų interesų Europai atidaryti naują rinką) ir mums be galo aiškino, kad reikia viską griauti, ką sukūrė planinė ekonomika. Žinoma, tokie veiksmai buvo pavadinti reforma... Ir ją vieni vienaip, kiti kitaip suprato. Liūdna, kad tuo metu buvo tokie žmonės (nenoriu minėti pavardžių, vadinamosios reformos autorių kolektyvas visiems gerai žinomas). Jie padarė Lietuvos kaimui milžinišką žalą. Man teko dirbti paskutinėje sovietinės Lietuvos vyriausybėje, vadovauti Agropromoniniam komitetui, todėl daug kartų lankiausi kitose šalyse, ir aš mačiau kitokį Lietuvos žemės ūkio vystymo kelią. Žinoma, reikėjo privatizacijos.

Bet vietoje buvusių ūkių galima buvo sukurti akcines bendroves, agrofirmas. Iš karto išleidus akcijas ir padalinus jas darbuotojams, kurti agrokooperatyvus. Valstybė privalėjo tarpininkauti, kad bankai suteiktų tokioms bendrovėms kreditų, jog jos galėtų išsipirkti valstybės turtą. Beje, tokį ūkininkavimo kelią ir siūliau. O juk per dvidešimt metų žmonės būtų grąžinę kreditus. Jei tokiu keliu būtume eję, esu įsitikinęs, kad nebūtų buvę sugriauti grūdų sandėliai, gyvulininkystės kompleksai, mechanizacijos kiemai ir t.t.

Todėl šiandien neatsitiktinai dejuojame, kad Lietuvoje sunkiai skinasi kelią kooperacija. O juk Nepriklausomybės pradžioje kiekvieniame ūkyje buvo mechanizacijos kiemas, grūdų sandėliai. Štai ir buvo visas kooperatyvo centras, kurio technika galėjo apdirbti žemę ir bendrovei, ir ūkininkams. Be to, tokiuose centruose būtų pasirūpinta ir žemės ūkio produkcijos realizacija.

Būtų laimėję visi. Tokiu keliu nuėjo čekai, vengrai ir vokiečiai, gyvenantys rytų Vokietijoje. Nuvažiuokite į pastarąją šalį. Ar rytų Vokietijoje pamatysite nors vieną nugriautą pastatą? Nenugriauda. Kad Lietuvos žemės ūkis buvo į piktžolynus nukreiptas – pirmoji klaida. Antroji – priimtas absurdiškas įstatymas, leidžiantis kilnoti žemę, su ja „vaikščioti“ po visą Lietuvą. Suprantu, žemė – šventas dalykas – ją reikėjo grąžinti. Bet ar tokiu būdu? Pavyzdžiui, kai kurių savininkų žemę imta atkelti į Vilnių, Kauną, Klaipėdą, prie Palangos net iš Skuodo, Rokiškio ar Zarasų. Na, ir užvirė sunkiai valdomas procesas, kuris taip pat atnešė daug žalos. Šiandien man pateikite nors vieną atvejį, kas iš Vilniaus į Skuodą nukėlė žemę?.. Niekas nenukėlė. Kokios naudos žemės ūkiui davė toks procesas? Jokios. Iš žemės kilnojimo pasipelnė įvairios grupuotės.

Praejusios Seimo kadencijos metu, eidamas Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininko pareigas, buvau nuvykęs į Vengriją. Ir vengrams papasakojus, kad Lietuvoje kilnojama žemė, jie nesuprato, ką aiškinu... Vengrijoje taip pat grąžino žemę buvusiems savininkams, ten taip pat vyko restitucijos procesas. Tačiau Vengrijoje žemę grąžino ten, kur ji ir buvo savininko. O toliau: nori – žemę parduok, nori – atiduok bendrovei, kooperatyvui ar agrofirmai.

Per beveik dvidešimt pastarųjų metų buvo sukurta įvairių problemų, kurias vėliau didvyriškai bandydavome įveikti. Šiandien atsakingai galiu pasakyti: man, kaip praktiškam žmogui, gaila prarastojo laiko. O juk nuo nepriklausomybės pradžios galėjome gerokai atsiplėšti į priekį, jei būtume neišsidraskę. Ir šiandien Europoje galėjome būti ne galulaukėje, o tarp žemės ūkio lyderių.

Apskritai Lietuvoje per dvidešimt metų nesugebėjome (ar nenorėjome?) įvykdyti žemės reformos. Kodėl taip atsitiko? Kokį stebuklą tarpukario Lietuvoje padarė žemės reformos tėvas Mykolas Krupavičius? Juk šis iškilus žmogus su savo bendraminčiais žemės reformą įvykdė per ganėtinai trumpą laikotarpį, esant kur kas sudėtingesnėms sąlygoms nei kokios buvo per pastaruosius dvidešimt metų Lietuvoje.

Ką padarė M. Krupavičius. Didžiuosius dvarus apkarpė ir padalijo žemę valstiečiams. Kažkas panašaus vyko ir Lietuvai antrą kartą atkūrus Nepriklausomybę. Tačiau tarpukario Lietuvoje žemės reformos procesai vyko kur kas sparčiau. O dabar, mūsų nelaimė, žemės reforma užtruko iki begalybės...

Lietuvoje dirvonuoja daug žemės, akį rėžia nešienauja-

Dr. Jonas Jagminas: „Nepriklausomybės pradžioje mūsų žemės ūkiui padaryta daug žalos“.

RIMVYDO KALPOKO NUOTR.

APIE PARLAMENTARĄ

» Gimė 1949 m. birželio 20 d. Kelmės rajono Tytuvėnų miestelyje tarnautojo šeimoje. Mokėsi Tytuvėnų pradinėje ir vidurinėje mokyklose.

» Parlamentaras J. Jagminas savo darbinę biografiją pradėjo būdamas 15 metų. Dirbo Tytuvėnų durpių įmonėje darbininku, šaltkalviu remontininku. Vėliau baigė traktorininkų kursus Raseinių profesinėje technikos mokykloje. Dirbo traktorininku Kelmės melioracijos statybos valdyboje, Tytuvėnų miškų ūkyje. Nuo 1969 m. mokėsi Smalininkų žemės ūkio mechanizacijos technikumui neakivaizdiniame skyriuje, kurį 1972 m. baigė ir įgijo techniko mechaniko specialybę. 1974 m. pradėjo studijuoti Lietuvos žemės ūkio akademijos (dabar – Lietuvos žemės ūkio universitetas) Agronomijos fakulteto neakivaizdiniame skyriuje, kurį baigė 1979 m. ir įgijo mokslinio agronomo specialybę.

» 1982 m. pradėjo studijuoti Lietuvos žemdirbystės mokslinių tyrimų instituto (Dotnuvoje) aspirantūros neakivaizdiniame skyriuje. 1990 m., baigus

1982 m. pradėtą mokslinį darbą ir Baltarusijos žemdirbystės mokslo tyrimų instituto taryboje apgynus disertaciją (tema „Cheminių mechaninių priemonių deriniai bulvių, rugių, vasarinių kultūrų derlingumui didinti Vakarų Lietuvoje“), suteiktas žemės ūkio mokslų kandidato laipsnis. Vėliau mokslinis darbas buvo nostrifikuotas Lietuvos mokslų akademijoje, suteiktas agrarinių mokslų daktaro laipsnis.

» Vėliau J. Jagminas ėjo įvairias vadovaujančias pareigas: kolūkio pirmininko, techniku-mo direktoriaus, LTSR Ministrų tarybos pirmininko pavaduotojo, Agropromoninio komiteto pirmininko.

» Žmona Audronė Jagminienė (Slavinskaitė) – ūkininkė, valdo jai priklausančius broilerių auginimo kompleksus Širvintų, Varėnos ir Lazdijų rajonuose. Sūnus Darius baigė Lietuvos teisės akademiją (dabar – Mykolo Romerio universitetas), dirba teisėsaugos sistemoje. Dukra Evelina baigė JAV Floridos universiteto magistrantūros studijas, šiuo metu yra šio universiteto doktorantė.

mos – net melioruotos pievos. Ar tokia padėtis kaime nėra skaudi mūsų, o gal ir ES žemės ūkio politikos pasekmė?

Šiandien galime pasidžiaugti, kad yra gerų ūkių. Jie, gavę europinę finansinę injekciją, sustiprėjo, modernizavo savo technikos ūkį. Parama buvo kaip oras reikalinga žemdirbiams. 2007–2013 m. finansinėje perspektyvoje numatoma gera (maždaug 8–9 milijardų litų) paramos porcija. Bet šis laikotarpis atvėrė ir kitas piktžaidzes.

Nors šiandien iš esmės ir modernizuota mūsų pieno ir mėsos perdirbimo pramonė. Tačiau žemės ūkio gamybos lygis nepasiekia tokių aukštumų, kiek pajėgi perdirbti mūsų maisto pramonė.

Štai pieno perdirbamosios pramonės pajėgumai apkrauti maždaug 40 proc., o mėsos – tik 30 proc. Liūdnas vaizdas. Kodėl? Kaip minėjau, buvo nugriautos fermos. O gyvuliai, kaip žinome, be pastatų neauga. Lietuvoje šiandien katastrofiškai stingama gyvulių. Apskritai žemės ūkio gamyba mūsų šalyje mažėja. Ypač – per pastaruosius metus. Štai pernai į Lietuvą įvežta apie 130 tūkst. tonų mėsos. Kodėl taip atsitiko? Todėl, kad tūkstančius tonų grūdų nepanaudojame Lietuvo-

je, o juos eksportuojame. Šiomet žemdirbiams buvo prasti metai. Bet štai pernai gavome rekordinį grūdų derlių – net 3,8 mln. tonų. Viršijome sovietinių metų rekordą (3,5 mln. tonų). Ir ką mes šiuo atveju darome? Net 1,5 mln. tonų grūdų eksportuojame. Turime truputį kiaulių. Ir jas gyvas parduodame rusams. Ne Lietuvoje jas skerdiame, gaminame mėsos produktus, o gyvas išvežame. Ir džiaugiamės tokiu eksportu. Bet jei grūdų, gyvų kiaulių, galvijų neišvežtume, jei pas save užsuktume visą gamybos procesą, perdirbtume visą žaliavą – mes daug darbo vietų Lietuvoje sukurtume. Tokiu būdu kur kas efektyviau stiprintume savo šalies ekonomiką. Taigi turėtume eksportuoti tik mūsų įmonėse pagamintus pieno, mėsos ir kitus produktus. Tuomet būtų pakankamai apkrauta ir mūsų žemės ūkio produkcijos perdirbamoji pramonė.

Bet žemės ūkio produkcijos gamyba mažėja ir dėl didžiulio nežabojamo valdininkų biurokratizmo. Jei šiandien ūkininkas nori paimti buvusio kolūkio, pavyzdžiui, daržinę ar tvartą, ir toje vietoje pastatyti naują pastatą ar jį sutvarkyti, jis susiduria su labai didelėmis problemomis. Aš galiu pateikti savo pavyzdį. Mano žmona yra ūkininkė. Antai suderinti poveikio aplinkai vertinimo procedūras, sanitari-nių apsaugos zonos nustatymo, jų įteisinimas per savivaldybių tarybas užtrunka porą metų. ... Šis „malonumas“ kainuoja didžiulius pinigus. Savivaldybės taryboje pirmiausia žiūrima, kokiam partijai priklausai. Na, jei socialdemokratas – gali ir palaukti... Todėl galiu drąsiai teigti, kad šiandien kai kuriose savivaldybių tarybose yra 25 ar 27 nepakaltinamieji... Neatsitiktinai daugelis ūkininkų, susidūrę su biurokracija, nuleidžia rankas. Todėl šiandien pirmiausia būtina pašalinti biurokratinį trukdžius, gerokai sumažinti valdininkų etatų.

Bandžiau Seime teikti įstatymų pataisas, kurios leistų lengviau ūkininkui spręsti ūkininkų pastatų statybų problemas, tačiau veltui. Tuoj pat užsipuolė žalieji. Iš tikrųjų kai kurie mūsų šaliai yra susirgę „davatkizmo liga“. Bet, pasirodo, sergama dėl savų interesų...

Kokį įsivaizduojate Lietuvos kaimą po dešimties metų?

Vienaip ar kitaip esu optimistas, matau gerų poslinkių šioje srityje. Žemės ūkis Lietuvoje turi labai gerą perspektyvą plėtoti veiklas. Atsiveria rinka, ypatingai įstojus į ES, galime parduoti savo produkciją geromis kainomis. Galų gale, mūsų žmonės daug ko išmoko, daug kur pavažinėjo. Tai ne buvę kolūkių specialistai. Mano akyse visa tai keitėsi. Man teko galimybė dirbti anuo laiku ir aš labai laimingas, kad dabar dalyvauju žemės ūkio įvykių procese.

Kalbėjosi Česlovas SKARŽINSKAS

KAIMYNNINĖSE ŠALYSE

Modernizuojamas Baltarusijos žemės ūkis

Svarbi partnerė

Baltarusija svarbi Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktais prekybos partnerė. Pernai žemės ūkio ir maisto produktų eksportas į Baltarusiją sudarė 2,2 proc. viso žemės ūkio ir maisto prekių eksporto, o importas iš Baltarusijos siekė 1,4 proc. viso žemės ūkio ir maisto prekių importo ir, palyginti su 2008 metais, padidėjo 1,3 karto. Prekybos tarp Lietuvos ir Baltarusijos balansas teigiamas, tačiau 2009 m. sumažėjo 2 kartus – 41 mln. Lt.

2009 m. į Baltarusiją daugiausia eksportuota pašarų, žuvų ir žuvies produktų. Nemažai eksportuota maistinių priedų, kviečių, viščiukų. 2009 m., palyginti su 2008-aisiais, 2,8 karto padidėjo rapsų aliejaus importas (29 mln. Lt), tai sudarė 32 proc. visų importuojamų iš Baltarusijos žemės ūkio ir maisto produktų. Antroje vietoje pagal importo apimtį buvo šaldytos mėlynės (24 mln. Lt), toliau – voveraitės (9,7 mln. Lt), rapsų sėklos (8,9 mln. Lt).

Baltarusiški traktoriai MTZ, pagaminti Minsko traktorių gamykloje, sudaro beveik 100 proc. kasmet Lietuvoje nuperkamų iš NVS šalių naujų traktorių, kadangi jie atitinka Europos Sąjungos techninės atitikties reikalavimus. Lietuvos rinkai patiekiami MTZ traktoriai turi Europos Bendrijos patvirtintą sertifikatą ir atitinka visų traktoriams taikomų 23 ES techninių direktyvų reikalavimus.

Tačiau pastaraisiais metais naujų MTZ traktorių importo apimtys į Lietuvą nuolat mažėjo. Jei anksčiau nauji baltarusiški traktoriai sudarė daugiau kaip pusę visų įvežamų naujų traktorių, tai 2008 m. – 40 proc., 2009 m. – 29 proc., o per 2010 m. aštuonis mėnesius – tik 26 proc. Nors baltarusiški traktoriai beveik dvigubai pigesni už daugelį ES šalyse gaminamų populiarių traktorių, tačiau pastaraisiais metais mūsų žemdirbiai, gaudami paramą pagal Kaimo plėtros programos priemones, įsigyja modernesnę techniką.

Dalyvavo parodoje

2010 m. balandžio 29 – 30 d. Vilniuje, parodoje „AgroBalt 2010“ lankėsi Baltarusijos žemės ūkio ir maisto ministro Semiono Šapiro vadovaujama delegacija. Baltarusiai dalyvavo diskusijoje „Gyvenimo kokybė kaime bei galimybės ES naujosios finansinės perspektyvos kontekste“. Birželio pradžioje naujojo Baltarusijos žemės ūkio ir maisto ministro Michailo Rusyj kvietimu žemės ūkio parodą „Belagro 2010“ aplankė Lietuvos žemės ūkio ministro Kazio Starkevičiaus vadovaujama delegacija. Čia surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Bendradarbiavimo būklė ir perspektyvos prekybos ir ekonomikos srityje“ dalyvavo Baltarusijos, Moldovos, Gruzijos, Azerbaidžano, Armėnijos, Latvijos, Lietuvos bei Rusijos žemių gubernatoriai ir žemės ūkio specialistai. Susitikime šalių mi-

Birželio pradžioje naujojo Baltarusijos žemės ūkio ir maisto ministro Michailo Rusyj kvietimu žemės ūkio parodą „Belagro 2010“ aplankė Lietuvos žemės ūkio ministro Kazio Starkevičiaus vadovaujama delegacija. RIMVYDO KALPOKO NUOTR.

nistrai apžvelgė savo šalių pasiekimus žemės ūkio srityje, 2007 – 2013 m. Kaimo plėtros programos aktualijas ir perspektyvas Lietuvoje pristatė žemės ūkio ministras Kazys Starkevičius.

Baltarusijos žemės ūkis smarkiai keičiasi. Daug investuojama į gyvulininkystę ir augalininkystę, pirmiausia, įsigyjant žemės ūkio techniką, statant naujus kompleksus. Tik pernai pastatyta 118 visiškai naujų pienininkystės fermų net 84 000 melžiamų kar-

vių. Bet ne visos jos užpildytos.

Pernai vidutiniškai iš karvės primelžta po 4850 litrų pieno. Todėl šiandien Baltarusijoje svarbi užduotis – modernizuoti fermas, nes dar 300 tūkst. karvių melžiamos į kibirus.

Nėra prestižinė

Keista, tačiau žemdirbio profesija Baltarusijoje nėra prestižinė. Šiandien kaimyninės šalies žemės ūkio darbuotojas vidutiniškai

uždirba tik 284 JAV dolerius per mėnesį. Ir neatsitiktinai. Daug ūkių išsiskolinę valstybei. Žemės ūkio sektoriaus skola valstybės biudžetui kol kas nemažėja ir šiuo metu siekia net apie 2 mlrd. JAV dolerių. Beje, didelę dalį šios skolos sudaro ilgalaikiai kreditai. Nemažos lėšos panaudotos fermų statyboms, pieno ir mėsos kombinatams rekonstruoti, šiuolaikinei technikai įsigyti.

Parengė Mantas Česonis

TRADICIJOS

Jaunimas eina tėvų pėdomis

Pastaraisiais metais vis daugiau jaunų žmonių nusprendžia likti gyventi ir dirbti kaime. Numatyta Europos Sąjungos fondų parama jaunesiems ūkininkams sudaro itin palankias sąlygas jaunimui įsitvirtinti kaime ir pradėti savarankiškai ūkininkauti. Šiuo metu Lietuvoje įregistruota netoli 18 tūkst. jaunųjų ūkininkų ūkių, iš jų per 15 tūkst. – po 2006 metų.

Jonė KRUPČEKAITĖ

Gera pradžia – pusė darbo

Skardupių kaime (Šakių r.) kartu su tėvais gyvenantis jaunas ūkininkas Juozas Antanavičius ūkininko ūkį įregistravo 2005 metais, savo vardu dabar turi 47 ha žemės. Vieni pirmųjų Šakių rajono ūkininkų Žydrutė ir Juozas Antanavičiai savo sūnų Juozuką nuo mažens pratino prie žemės ūkio darbų, tad baigęs vidurinę mokyklą vaikas net neabejojo, kokių kelių pasukti. Jis nusprendė imtis savarankiškai ūkininkauti, padėti tėvams ūkyje ir neakivaizdiniu būdu studijuoti Žemės ūkio universitete. Vaikas reikalingų žinių taip pat yra įgijęs jaunųjų ūkininkų kursuose. Nuosavomis bei ES paramos

lėšomis jaunas ūkininkas įsigijo naują traktorių N92h, krautuvą, dalį lėšų investavo į žemę – nusipirko nuosavos žemės.

Labiausiai traukia žemės ūkio technika

„Man kaime tikrai patinka, neketinu į miestą bėgti. Kaime visada yra ir bus, ką veikti. Nuo pavasario iki rudens kiekvieną dieną tenka ką nors naujo ir įdomaus dirbti – laukus arti, javus sėti, pasėlius purkšti. Man patinka dirbti su žemės ūkio technika“, – prisipažįsta 24-erių jaunas ūkininkas. Įsigytas naujas traktorius – kol kas svarbiausias jaunojo ūkininko pirkinys. Su nauja ir našia technika kitoks ir darbas – mažiau sunaudojama degalų, kabinoje – erdvu, patogiu, paprasta valdyti

Jaunasis ūkininkas Juozas Antanavičius labiausiai mėgsta dirbti su žemės ūkio technika. AUTORĖS NUOTR.

galingą techniką. Jaunojo ūkininko ateities planuose – ūkio plėtra, modernizavimas, o galbūt, laikui bėgant, teks perimti ir tėvų ūkį. Kadangi Juozas dar turi vyresniąją seserį ir du jaunesnius brolius, darbo rankų tėvų ūkyje neturėtų

pritrūkti. Daug vertingų patarimų jaunas ūkininkas sulaukia iš savo tėtės Juozo Antanavičiaus, vieno stambiausių rajono ūkininko, taip pat sėkmingai pasinaudojusio ES parama ir modernizavusio augalininkystės ūkį (apie 700

ha). „Viską, ką darai, daryk gerai“, – šiuos tėvo žodžius jaunas ūkininkas geriausiai įsidėmėjo. Suvalkijos žemės itin palankios augalininkystei ir bulvininkystei. Jaunas ūkininkas ketina plėtoti augalininkystės ūkį.

KĄ RAŠĖ „ŠALTINIS“ 1938 M.*

ŠALTINIS

Gautomis iš gamtininkų žiniomis, Lietuvos ežeruose šiemet peri apie 15 porų gulbių. Vien Žuvintos ežere šiuo laiku plaukioja 11 gulbių – nebylių. Ten paukščiai sukrovė 5 lizdus ir peri vaikus. Netoliese nuo Žuvintos ežero – Obelijoje šie paukščiai sukrovė tris lizdus. Taip pat gulbės sukrovė lizdus viename šiaurės rytų Lietuvos ežere. Vienas Džukų krašto ūkininkas pasakoja, kad jis balandžio mėn. pirmomis dienomis Obelijos ežere matęs net apie 50 – 60 gulbių. Šis būrelis po kurio laiko nuskrudęs į šiaurę. Apskritai mūsų krašto vandenyse kasmet gulbių skaičius didėja. Lietuvos gamtininkų ir atitinkamų valdžios įstaigų rūpesniu Žuvintos ežero rajone yra paliktas gamtos apsaugos plotas. Ten medžioti uždrausta. Nemažus vandens plotus

ir ežero krantus saugoja prižiūrėtojai, kurie kartu daboja ir gulbių lizdus. Šiose apylinkėse nuo seniau gyveno keliolika įvairių piktadarių, daugiausi degtindarių, kurie visokiais būdais kenkis gamtos apsaugos plotui. Mat, Žuvintos ežero apylinkėse yra daug tankių krūmų, kur nuo anksčiau degtindariai buvo įsitaisę savo „fabrikus“. Dabar tokie „fabrikai“ naikinami. Keli piktadariai gamtos apsaugos ploto prižiūrėtojų sučiupti ir atiduoti policijai. Už tai naminės gamintojai pradėjo kerštauti. Prieš kurį laiką piktadariai sunaikino gulbių lizdus – sudaužė kiaušinius. Žinoma, paukščiai iš tos vietos nuskrudo kitur. Be to, piktadariai neseniai sudaužė prižiūrėtojų valtis ir išdaužė jų butų langus. Kadangi toks degtindarių elgesys smarkiai kenkia gamtos apsaugos plotui ir jie naikina gulbes, tai už tokius darbus reiktų bausti daug griežčiau (š).

*Kalba netaisyta – red.

NAUDINGI PATARIMAI

Gausiai valgykite obuolius, kadangi pektiniais, esantys juose, šalina iš organizmo toksinus.

RIMVYDO KALPOKO NUOTR.

Mityba rudenį

Rudenį labai svarbu aprūpinti organizmą vitaminais bei mineralais, todėl šiuo metų laiku stenkitės valgyti kuo daugiau šviežių vaisių ir daržovių. Žinoma, rudenįšiausias vaisius yra obuolys. Gausiai juos valgykite, kadangi pektiniais, esantys juose, šalina iš organizmo toksinus. Tuo pat naudingi ir melionai. Užkandžiukite sedulomis. Jos naikina bakterijas ir malšina skausmus. Konservuoti vaisiai bei daržovės bus labai reikalingi žiemos sezonu, kai trūks šviežumos. Taigi, virkite uogienes bei obuolienes, marinuokite agurkus, pomidorus, grybus. Kartais galite pakeksperimentuoti ir kartu įdėti čiobrelių, vyšnios ir ažuolo lapų, raudonėlių – tokie konservai duos dar daugiau naudos per žiemą išalintam organizmui.

Vairuotojams rudenį ir žiemą

Ruduo primena, kad eismo sąlygos būna sudėtingos: slidūs keliai, blogas matomumas. Ne kiekvienas vairuotojas sugeba apskaičiuoti atstumą iki kitos transporto priemonės, kelyje nepastebimi pėstieji, dviratinkai, vadeliotojai – įvyksta eismo nelaimės.

Keletas praktiškų patarimų vairuotojams

(kad rudenį – žiemą išvengtumėte nemalonių kelyje)

- Venkite kelionių ypač blogomis meteorologinėmis sąlygomis. Atsižvelgdami į eismo sąlygas (lyja, sninga, plikledis, blogas matomumas), pasirinkite saugų greitį, laikykitės reikiamo atstumo iki kito automobilio. Visada išvažiuokite gerokai anksčiau negu, pavyzdžiui, vasarą.
- Patikrinkite akumuliatorių, jei jo

konstrukcija tai leidžia.

- Patikrinkite (pakeiskite) žvakes, taip pat aušinimo skystį, kad jis neužšaltų.
- Stiklų plovimo vandenį pakeiskite atitinkamu koncentratu, neužšalantiu minusinėje temperatūroje.
- Patikrinkite (pakeiskite) valytuvus, kad nebūtų nusidėvėję jų šepetėliai.
- Sutepkite durų / bagažinės atrakinimo spyneles, taip pat jų ir liuko sandarinimo gumas, kad jos neužšaltų (neprišaltų) esant atodrėkiui ar paspaudus šaltukui.
- Turėkite stiklų valymo grandiklį. Prieš važiuodami, būtinai nusivalykite apsnigusius (apšalusius) stiklus, automobilio stogą, jei ant jo yra sniego.
- Pakeiskite kuro / oro filtrus (jei jau artėja laikas keisti, nes tai geriau padaryti prieš žiemą, nelaukiant pavasario).
- Venkite per didelį šalčius plauti automobilį, jei po to jis stovės lauke.
- Venkite ilgai palikti per šalčius automobilį su užtrauktu rankiniu stabdžiu.
- Turėkite šiltas pirštines (laikykite jas automobilio daiktinėje, prireikus jomis pasinaudosite valydamis sniegą nuo automobilio, taip pat vairuodami, jei vairas ne odinis).
- Esant sudėtingoms eismo sąlygoms (transporto priemonių spūstys, slidus kelias, nenumatytos kitos kliūtys), sunaudojama daugiau degalų.
- Perkant padangas atkreipti dėmesį į jų pagaminimo metus: padangoje esančiame įrašė (spaude) du pirmieji skaičiai žymi savaitę, kiti du skaičiai – pagaminimo metus.

☺ Juokis ir bus smagu ☺

Jonas MAČIUKEVIČIUS

Skylės valstybės kišenėje

Ieva nesutaisė kišenių Adomui, Ir lig šiol visi tyli. Valstybės kišenėje visus domina Jos skylės.

Apie ateitį

Patikėk – vis dar gyvenu, Nors ir nesu erelis. Ateitis – ne už kalnų, O už kapų tvorelės.

Mergaičių devizas

Mergaičių devizas Dar Dievo duotas: „Ieškoti, surasti, Kovoti ir pasiduoti“.

Apie taupymą

Taupyti bandote? Vien bandyti – negana. Taupyti vandenį: Eik į dušą su mergina.

Apie būtinybę grįžti namo

Nesipriešinsiu. Sutinku. Juk geriau ne pientą. Namo reikia grįžti laiku. Arba kiekvieną dieną.

Mūsų mergaitės

Spalvingos tos mergiotės... Ir nė vienos pilkos. Yra su kuo miegoti, Prabust nėra su kuo.

Apie karčią patirtį

Tokia patirtis karti, – Ir todėl labai negerai. Neima pinigų mirtis, Skirtingai nei daktarai.

Apie bėgantį laiką

Dabar ir vėjai – nebe vėjai, Ir dienos slenka oi! nuobodžiai. Seniai jau liaudis pastebėjo: Atėjo lapkritis, lauk gruodžio.

Likimo grimasos

Vieni alkani, kiti sotūs, Kai kas ima rytojaus bijoti. Jeigu likimas nustojo šypsotis, Pabandyk jį prajuokint.

Kaip suprasti moterį

Gyvenime arba kine,

Prie jūros ar prie baro, Jei moteris bent du kartu pasako „Ne“, Vadinasi, ji derasi.

Vaistas nuo visų ligų

Jeigu gerai susimąstai – Tablečių ryt tikrai neverta, Nes nuo visų ligų – tik du vaisiai: Išgerti arba mesti gerti.

Paprasta diplomatija

Tai kodėl aš tyliu užsidaręs, Nors žinau, kas aplinkui vyksta? Ką galiu apie jus pasakyti gera – Necenzūriška viskas.

Meilės pirmokams

Meilės pirmokai, Pradedantys nuo nulio, Žinokite, meilėje nemokamas Tik mėnulis.

Pagrindinis valdžios uždavinys

Ruseno laužai, o dabar židiny Rusena kažkur, nors gerai nežinau. Kiekvienos valdžios uždavinys – Išlikt valdžioje amžinai.

ANEKDOTAI

Ką veikia tavo draugas? – Išvažiavo šiandien į Vilnių. – O tai gerai, aš pas tave vakare ateinu... – Tu ką, manai, aš parsiduodu?!!! – O ką, aš tau pinigų siūlau?

Kaip aš galėčiau išmaitinti savo šeimą, jei pas mane gimė penktas vaikas? Įpilkite dar vieną puoduką vandens į sriubą. Su kuo yra geriausiai valyti batų? Su kruopštumu.

Kodėl advokatai teisme nešioja suknius? Kad galėtų meluoti taip, kaip ir moterys.

Ar visi vyrai yra tokie kvaili, kaip kurios moterys galvoja? Ne, ne visi, daug jų yra nevedusių.

Kas yra ekspertas? Tas asmuo, kuriam pats titulas suteikia teisę apsirikti.

Kaip rašyti, kad nebūtų klaidų? Labai mažom neįskaitomomis raidėmis.

SKELBIMAI

MIŠKAI, ŽEMĖS SKLYPAI

Parduoda

1,94 ha ž. ū. paskirties sklypą iš jų 0,45 ha miško netoli J. Bilso ež. (6 km. nuo Druskininkų) už 20 tūkst. Lt. Tel. (8-679) 25215.

2,2 ha žemės (yra leidimas statyboms) už 35 tūkst. Lt. 17 km nuo Druskininkų (netoli ežeras). Tel. (8-617) 70336.

50 a ir 9 h miško Neravuose ir Viršurodukio k. (prie Druskininkų) už 90 tūkst. Lt. Tel. (8-627) 05833.

9 a namų valdos sklypą Baltašiškeje (prie Druskininkų) už 160 tūkst. Lt. Tel. (8-612) 40556.

2 ha sklypą prie ežero (20 km nuo Druskininkų) už 80 tūkst. Lt. Tel. (8-686) 42499.